

i amb fort esperit, s'espanten, criden i s'impressionen per qualsevulla causa. Sovint, s'encaparen amb la idea de tornar-se pobres, de veure's abandonades... Dones que, correntment, es mostren afables i amoroses amb el seu marit, amb els seus fills, es tornen aspres, retretes, neguitoses, malhumorades; no és cosa molt rara veure com prenen odi per les persones que abans volien. Tots els referits trastorns i canvis han de servir de base a novel·les famoses en la literatura mundial, com són la de Fouillet "La Criso", "L'age dangereuse", de Michelin, i altres tantes més o menys conegudes.

Després d'aquest trasbals, si arriba a aconseguir-se la completa acomodació a la seva manera d'ésser de l'organisme, apareix en la dona el que se'n diu "La tardor de la vida", període que ha sigut ben ponderat pel citat Michelin, Nietzsche i altres poetes.

Com ja he dit abans, la sexualitat disminueix des del principi d'aquest període fins a extinguir-se completament i, degut a això, no són pas rares les aversions contra de l'home i, a vegades també, certes perversions.

Marañón cita el cas d'una dona que d'homes solament tolerava la presència del marit. Pot succeir a la inversa, i, aleshores, l'angoixa quasi inevitable que ocasiona la presència del marit, pot arribar fins a provocar trastorns mentals intensos.

En els casos més favorables, després d'aquest període, solen aparèixer en les dones determinades exaltacions sentimentals, exaltació dels sentiments religiosos, d'amor als fills, l'amor als néts tan correntment observat, exaltació dels sentiments caritatius, exaltació d'idees feministes, polítiques, socials, etc. Casos notabilíssims hi ha hagut en aquest sentit, que han conquistat fama mundial.

Fouillet, en la citada novella "La Criso", diu: "La crisi menopàusica és una malaltia moral que pot atacar la millor de les dones, en arribar al llindar de la vellesa. Tal és l'atractiu del fruit que Eva va tenir per primera vegada en les seves mans, que la dona més honrada pot sentir el desig de no resignar-se a morir sense haver-lo provat, impulsada per les incitacions violentes que poden néixer en aquesta època de la vida. Molts dels casaments desproporcionats que veiem efectuar-se entre una dona vella i un home jove, han d'ésser considerats com una influència dels tras-

torns endocrins, propis de l'edat. Aquesta circumstància l'han ben sovint aprofitada els escriptors per crear en el teatre el tipus xocant i ridícol de la característica enamorant-se bojament del galant o d'un altre jove.

Per fi, com altra característica de les menopàusiques, hem de mencionar el virilisme que moltes vegades presenten. Degut a la menopàusia, apareix el tipus viril, enèrgic i, a la vegada, agressiu, que caracteritza les sogres tipus.

Les formes de trastorns mentals, pròpies d'aquest període, són la malenconia, l'erotisme, l'exhibicionisme, el deliri religiós, el misticisme, els suïcidis. Una estadística del gran professor francès Esquirol, donava que de 198 dones suïcides, 77 eren menopàusiques. L'epilèpsia, la neurastènia i l'histerisme solen exagerar-se en aquest període de la menopàusia.

Totes aquestes manifestacions i moltes d'altres que no acabariem mai de citar, assenyalen clarament l'aparició d'aquest període de decaïment de la vida sexual de la dona, i cal tenir-les ben en compte per a tractar i corregir degudament els indicats trastorns, i encausar la transformació que s'inicia, per tal que no reporti conseqüències massa greus i evitar totes les molèsties que siguin evitables i, sobretot, per a comprendre tot el valor que hem de donar als actes estrambòtics que poden cometre les dones en aquesta edat crítica de la vida.

En l'home les pertorbacions crítiques també es deixen sentir, si bé d'una manera menys intensa i aparatosa. I solen aparèixer després dels 50 anys. És, després d'aquesta edat, que sol decaure notablement la vida sexual de l'home, tant en la seva funció secretòria purament sexual o externa, com en la seva funció interna o endocrínica. La disminució de la secreció testicular interna o endocrínica és la que determina la vellesa de l'individu, i aquest període d'edat es caracteritza per l'aspecte exterior i, també, per la manera de funcionar els seus òrgans interns, especialment el neuro-vegetatiu.

L'home, en entrar en aquesta edat de la vellesa, manifesta especial tendència a l'astònia, cefalees, dolors diversos, repugnància a tot esforç, pertorbacions afectives, força similars a les descrites ja per a la dona; les sensacions, les percepcions van perdent progressivament tonalitat, el treball mental es fa difícil i pesarós.

L'home, encara més que la dona, sol salvar-se